

Před 125 lety se narodil kardiolog Josef Brumlík

Pavel Čech

Klíčová slova:

Josef Brumlík
Kardiologie
Národní ústav kardiologie v Mexiku
Newyorská univerzita
Spoluzakladatel
Univerzita Karlova v Praze

Keywords:

Cardiology
Charles University in Prague
Co-founder
Josef Brumlík
National Institute of Cardiology in
Mexico City
New York University

SOUHRN

Český kardiolog Josef Brumlík se narodil před 125 lety (18. 1. 1897) v Rokycanech jako syn okresního lékaře. Promován na Univerzitě Karlově v Praze (1921) pracoval pod prof. Václavem Libenským na oddělení pro srdeční choroby univerzitní polikliniky (1921–1937), podílel se na založení (1929) a působil jako jednatel (1929–1937) Čs. kardiologické společnosti (ČKS) – třetí nejstarší po americké (1924) a německé (1927). Habilitován byl jako docent patologie a terapie vnitřních nemocí (1932). Po I. sjezdu ČKS (Praha 1933) se marně zasazoval o zřízení ústavu kardiologie v Praze. Jako „plný Žid“ se z vlasti obsazené Němci uchýlil do Paříže (1939–1940 pracoval u profesorů Laubryho a Vaqueze a působil v Čs. národním výboru), pak do Mexika (1940–1944 přednosta kardiologie ve všeobecné nemocnici, 1944 spoluzakladatel Národního ústavu kardiologie) a New Yorku (1944–1945 čs. zástupce ve výboru UNRRA). Po válce zpět v Praze (1945), za ČSR podepsal zakládací listinu Mezinárodní společnosti kardiologie (1946), brzy však se natrvalo vrátil do USA, aby se do smrti (1979) věnoval výzkumu i výuce klinické medicíny na Newyorské univerzitě.

ABSTRACT

A son of a district physician, the Czech cardiologist Josef Brumlík was born 125 years ago (on January 18, 1897) in Rokycany near Plzeň (Pilsen). He graduated from Charles University in Prague (1921), worked under Prof. Libenský at the Department of Cardiology of the University Outpatient Clinic (1921–1937), participated in the foundation (1929) and acted as secretary (1929–1937) of the Czechoslovak Society of Cardiology – the world's 3rd oldest one after those of USA (1924) and Germany (1927). Habilitated as Assoc. Prof. for Special Pathology and Therapeutics of Internal Diseases (1932). Following the 1st Congress of the Czechoslovak Society of Cardiology (Prague 1933) he vainly strove for a project to build an institute of cardiology in Prague. Being a „full Jew“, he fled from the German-occupied homeland to Paris (1939–1940 worked with Profs. Laubry and Vaquez and acted in the Czechoslovak National Committee), then to Mexico City (the head of Cardiology in the General Hospital 1940–1944; a co-founder of the National Institute of Cardiology 1944) and New York City (a representative of Czechoslovakia at the Committee of UNRRA 1944–1945). After the war he returned to Prague (1945), signed the foundation memorandum of the International Society of Cardiology on behalf of Czechoslovakia (1946) but soon went back to America to teach Clinical Medicine and to research at the New York University until the death (1979).

Obr. 1 – Josef Brumlík, ordinář pražské univerzitní polikliniky

Rok 2022 se 125. výročím narození^{1–6} je pro nás výzvou k připomenutí života a díla českého kardiologa,^{4–7} zakládajícího člena^{8–10} a prvního jednatele^{10,11} Československé kardiologické společnosti, spoluzakladatele Národního ústavu kardiologie v hlavním městě Mexika^{3,4,12} a přítele umění i umělců^{6,7,13} Josefa Brumlíka (obr. 1).

jinde Hynek,^{1,15} syn řezníka Josefa „Nathana“ Brumlíka (8. 1. 1820 Postupice na Benešovsku – 14. 11. 1892 Kostelec nad Černými lesy)¹⁶ a jeho ženy Marie, rozené Saxlové z Vitic u Českého Brodu,¹⁷ vnuk Mosese Brumlíka (–17. 1. 1862)¹⁷ a jeho ženy Anny „Rachel“, rozené Katzové z Doubků u Říčán (–2. 5. 1862),¹⁷ pravnuk Nathana Brumlíka (–14. 2. 1808)¹⁷ a jeho ženy Fegele, rozené Löblové,¹⁷ přišel na svět 4. 4. 1851 ve Viticích,¹⁵ v kraji předků setrval do odchodu na studium medicíny ve Vídni² a jako lékař pak pracoval v pražské Všeobecné nemocnici.¹⁸ Manželka Marie, rozená Neumannová,¹⁶ dala mu syna Karla (1887–8. 9. 1952), pozdějšího ředitele velkoobchodu s perletí ve Vídni a Praze a zástupce Správy Spojených národů pro pomoc a obnovu (UNRRA) v Londýně.¹³ Už 7. 5. 1888 však Marie zemřela a byla pohřbena na olšanském židovském hřbitově.¹⁶ Zakrátko Ignác čili Hynek Brumlík, tehdy už okresní lékař v Příbrami, pochoval na židovském hřbitově v Přistoupimi u Českého Brodu druhou manželku Annu, rozenou Meisslovou (19. 1. 1863–20. 12. 1892).¹⁶ Dvojnásobný vdovec pak jako vrchní okresní lékař,² posléze císařský rada¹⁴ prožil zbývající bezmála čtvrtstoletí v rokycanské Jiráskově ulici čp. 188/II¹³ s třetí manželkou Hermínou,^{1,15} 16. 1. 1861 v Heřmanově Městci naroze-

Předkové

Po řadu generací i v mládí Josefových rodičů se stopy historie Brumlíkova rodu množily jen ve středovýchodních Čechách: Josefův otec, rodným jménem někde Ignác,^{14,15}

nou¹⁵ dcerou velkoobchodníka Th. Davida Falka (kolem r. 1832 – 1910)¹⁵ a jeho ženy Marie, rozené Taussikové (28. 12. 1834–1. 6. 1893),¹⁵ vnučkou Philippa Falka (1790 Heřmanův Městec – 10. 11. 1883 Heřmanův Městec, hrob tamtéž) a jeho ženy Rosalie, rozené Bandlerové,¹⁵ a rovněž vnučkou Izáka Taussika (1791–26. 9. 1883 Heřmanův Městec) a jeho ženy Veroniky, rozené Kohnové.¹⁵

Josef, druhorozený syn rokycanského fyzika a tamní maturant

18. 1. 1897¹⁻⁴ porodila Hermína Brumlíková v Rokycanech¹⁻⁴ svého jediného a manželova druhého syna; tento Karlův jednokrevní polobratr Josef,¹⁻⁴ někdy také Josef V.^{3,19} či Josef Vojta¹⁶ Brumlík strávil v rodném městě celé dětství a na rokycanském reálném gymnáziu maturoval 28. 6. 1915.⁴ Zakrátko (14. 8. 1915) otec v Rokycanech zemřel a pohřben byl na své přání zehem tak jako jeho bratr, obchodník s cukrem Leopold Brumlík (7. 10. 1849 Vitiče – 30. 11. 1900 Praha); protože však první krematorium v českých zemích – liberecké – mohlo sloužit až od roku 1919, byl strýc Leopold zpopelněn stejně jako etnograf Vojta Náprstek (1894) i laureátka Nobelovy ceny za mír Bertha Kinská-Suttnerová (1914) v durynském městě Gotha, kdežto otec Ignác alias Hynek Brumlík (1915) v saské Žitavě.¹⁴

Žák profesorů Honla a Libenského na české lékařské fakultě

Za studií na Lékařské fakultě české Karlo-Ferdinandy, od r. 1920 Karlovy univerzity v Praze² pracoval Josef Brumlík v bakteriologickém ústavu prof. Ivana Honla.⁴ Po letech pak „Ivan Hrozný“ vzpomínal: „*On byl věčně s něčím nespokojený, pořád samý návrh, samá reforma.*“⁶ A zmínku o Josefově rebelii proti vžitému zvyku nasávat infekční materiál do pipety přímo ústy Honl komentoval: „*Ono to je v něm, to opozičnictví a novátorství.*“⁶

Brumlík tehdy pracoval také v oddělení pro choroby srdeční a rentgenologii univerzitní polikliniky² (Myslíkova 208/7 v tehdejší Praze II) pod prof. Václavem Libenským (obr. 2), ordinářem od r. 1920 a přednostou polikliniky od r. 1923. Po rigorózních zkouškách (18. 3. 1918, 12. 7. 1921 a 29. 11. 1921) byl soudním lékařem prof. Vladimírem Slavíkem promován 3. 12. 1921¹ – téhož dne jako Ludmila Ulrichová, 1. 4. 1897 v Hradci Králové narozená dcera věhlas-

Obr. 3 – Willem Einthoven, leidenský vynálezce elektrokardiografu

Obr. 2 – Václav Libenský, zakladatel české kardiologie

ného tamního starosty (1895–1929), zvelebitele města v proslulý Kotěřův a Gočárův „salon republiky“ JUDr. Františka Ulricha^{1,3} (6. 2. 1859 Hradec Králové – 18. 5. 1939 Rokycany) a jeho ženy Ludmily, rozené Srdínkové (5. 5. 1865 Praha – 28. 2. 1948) – dcery JUDr. Františka Srdínka (29. 12. 1836 Svobodné Dvory – 26. 3. 1908 Hradec Králové) a sestřenic histologa, embryologa, budovatele Purkyňova ústavu, od roku 1925 ministra školství prof. MUDr. Otakara Srdínka.¹⁷

Lékař na poliklinice, jednatel Umělecké besedy, ženat, poprvé otcem

Od 1. 10. 1921 pracoval Josef Brumlík jako externí lékař, od 1. 9. 1922 demonstrátor a od 1. 4. 1923 asistent v oddělení vnitřních chorob univerzitní polikliniky.⁴ Stážoval ve Vídní u průkopníka elektrokardiografie Carla Julia Rothbergera, v Curychu u hematologa Otto Naegeliho, v Bernu u vynálezce hemoglobinometru Hermanna Sahliho, v Hamburku u objevitele rozlišení streptokoků na krevním agaru Hugo Schottmüllera, v Leidenu u vynálezce elektrokardiografu Willema Einthovena, několikrát navštívil kliniky v Paříži.² Těžiště jeho zájmu ovládla kardiovaskulární problematika (Změny v charakteru a lokalizaci druhé ozvy aortální při chronických aortitidách. *Čas Lék Čes* 1924;63:1813–1817, 1878–1883).

Od počátku 20. let zároveň ve funkci jednatele výtvarného odboru² Umělecké besedy^{2,3,6} hlídal rozpočet, sháněl sponzorské dary, pořádal výstavy a dohlížel na stavbu nové besední budovy, v níž se pak v roce 1927 konala premiéra prvotiny *Vest Pocket Revue* Voskovce a Wericha,⁶ jeho přítel z Umělecké besedy vedle fotografa Josefa Sudka i malířů Václava Rabase a Josefa Šímy.^{6,13}

S kolegyní zubní lékařkou Ludmilou Ulrichovou^{3,19,20} se Brumlík 18. 12. 1925 oženil a zakrátko (14. 10. 1926 Praha) dostal od ní syna Jiřího.²⁰ V té době zkoumal syndrom sklerózy plicní tepny s polycytemií, dušností a cyanózou (Ayerzova nemoc. *Čas Lék Čes* 1926;65:376–381, 427–433. – Arteriosklerosa malého oběhu. *Čas Lék Čes* 1929;68:41–47).

Zakládající člen a jednatel Československé kardiologické společnosti

Především zásluhou přednosty pražské polikliniky a prvního profesora kardiologie na Univerzitě Karlově (1926) Václava Libenského^{10,21,22} byla 13. 12. 1929 v Praze^{10,22} založena Československá kardiologická společnost (ČKS),^{8,9,10,21} po americké (1924) a německé (1927) 3. na světě^{10,21,22} a 2. v Evropě (1929),^{10,21} pět let před kardiologickými společ-

nostmi v Argentině, Itálii a v Nizozemsku (1934)¹⁰ a osm let před společnostmi ve Francii a Velké Británii (1937).¹⁰ Na ustavující valné hromadě 13. 12. 1929^{8,9,22} v posluchárně univerzitní polikliniky přijali 54 přítomní (tehdy pouze Češi) tištěné stanovky ČKS. Předseda přípravného výboru, pediatr prof. Matěj Pešina, přednesl pak motivy založení ČKS, prof. Libenský představil její program, děkan prof. Ondřej Schrutz připomněl kardiologickou tradici Maixnerovy a Thomayerovy polikliniky a zdůraznil potřebu vývoje specializace se zřetelem k praktické medicíně. Při závěrečné volbě výboru ČKS se skrutátory prof. Eiselt, doc. Hübschmannem a as. Karáskem uspěla celá kandidátka navržená Pešinovým přípravným výborem;⁹ předsedou ČKS byl zvolen prof. Libenský,^{10,19,22} místopředsedy internista prof. Hynek, fyziolog prof. Hanák a farmakolog prof. Bouček,^{10,19} jednatel asistent Josef Brumlík.^{10,11,19,22,23}

Docent, vedoucí poradny, otec podruhé, účastník I. sjezdu ČKS

V roce matčiny smrti (1932) se asistent Brumlík 13. 7. habilitoval z patologie a terapie nemocí vnitřních (docentem ustanoven 4. 8. 1932).⁴ Při srdečním oddělení univerzitní polikliniky tehdy založil a vedl Sociální poradnu pro choré srdcem.⁴⁻⁶ Zabýval se vadami levostranných srdečních ústí (O problému diagnózy organické mitrální nedomykavosti. *Čas Lék Čes* 1933;72:1737–1740,1770–1774,1795–1800. – Dynamika krevního oběhu u zúžení levého ústí žilního. *Sb Lék* 1933;35:1–55).

2. 6. 1933 – téhož dne, kdy se v Praze narodil Brumlíkův druhý syn Vojtěch²⁰ – bylo tu za předsednictví prof. Libenského pod názvem „Československý kardiologický sjezd“ zahájeno dvoudenní setkání (u nás pak nazývané „I. mezinárodním kardiologickým kongresem“)¹⁰ 200 lékařů, z toho 50 zahraničních z deseti zemí (hlavně z Francie a Polska, dále z Argentiny, Belgie, Nizozemska, Itálie, Rumunska, Španělska, Švýcarska a Velké Británie) včetně čelných osobností světové kardiologie – Francouze Louise Henriho Vaqueze a Brita Thomase Lewise – v čestném předsednictvu.¹⁰ Docent Brumlík redigoval sjezdový sborník (Diskuse, sdělení a zprávy o sjezdovém jednání. In: *Československý kardiologický sjezd v Praze 2.–3. června 1933*. Praha: Československá kardiologická společnost, 1934).

Pacienti Karel Kramář a Vítězslav Nezval

K nejproslulejším Brumlíkovým pacientům patřil poslanec a první předseda vlády ČR Karel Kramář,³ jenž zemřel 26. 5. 1937. Ve 30. letech vyhledával Brumlíkovi lékařskou péči také o zdravější život se tehdy pokoušející básník Vítězslav Nezval; ten v 1. vydání sbírky *Praha s prsty deště* (1936) pod titul básně Dvory připojil věnování „MUDr. Josefu Brumlíkovi“ – sotva totiž mohl předvídat, že po ‚vítězství pracujících lidu‘ v únoru 1948 zůstane tento lékař v Americe a hlásit se k němu už nebude radno. Pro další vydání *Prahy s prsty deště* (1953) pak tedy Nezval jméno Brumlík z básně Dvory odstranil, tak jako z jiných básní téže sbírky vymýtil jména Voskovec a Werich, Jindřich Štyrský, Karel Teige... Že věnování mezitím popravenému

Vladislavu Vančurovi zůstalo trapné čistky ušetřeno,²⁴ je téměř kupodivu.

Marné úsilí profesora *in spe* o zřízení kardiologického ústavu v Praze

Bez uvedení nakladatele vydal docent Brumlík, od 25. 6. 1937 ordinář pro srdeční choroby a rentgenologii na poliklinice^{4,5,19} a vedoucí ambulance srdečního oddělení polikliniky,^{4,5} svou nejvýznamnější pražskou a zároveň svou nejvýznamnější českojazyčnou publikaci (*Klinika vrozených poruch srdce a cév*. Praha, 1937).^{4,5} Návrh na mimořádnou profesuru^{4,5} byl schválen 24. 2. 1938,^{4,5} ke jmenování však ani po roce nedošlo.⁵

Marně se docent Brumlík ve 30. letech zasazoval o zřízení samostatného kardiologického ústavu v Praze^{5,22} (na místě dnešní polikliniky na Karlově náměstí). Doba soumraku republiky, protektorátu ani poválečných let usku-tečnění jeho snu nepřála.^{6,22}

Ignacio Chávez Sánchez a „štika české meziválečné kardiologie“

Na klinikách v Paříži, Berlíně, Praze, Vídni, Římě a Bruselu se v meziválečných letech doškoloval mexický kardiolog s dvouslovným příjmením Chávez Sánchez, často omezo-vaným na Chávez, a křestním jménem u nás kdovíproč poitalštinou na Ignazio, správně španělsky však jedině Ignacio.⁶ Nepřehlédnutelného Brumlíka, prof. Fejfarem později nazvaného „štikou české meziválečné kardiologie“, Mexičan tehdy ovšem neminul a úzce se s ním spřátelil.⁶

Když 10. 12. 1938 zemřel zakladatel ČKS Libenský, jeho žák Brumlík mu věnoval nekrolog (Za prof. MUDr. Václavem Libenským. *Čas Lék Čes* 1938;77:1452–1454) a stal se správcem fondu zřízeného v zájmu pokroku kardiologie a po Libenském pojmenovaného.³

V Paříži práce u Laubryho, Vaqueze a v Čs. národním výboru, pacientka Vítězslava Kaprálová

15. 3. 1939 vtrhla do Prahy a zbytku 2. republiky vojska státu, kde už čtvrtým rokem platily zrůdné, Židům občanství upírající norimberské zákony. A měsíc nato – 15. 4. 1939^{4,5,13,23} – po všech svých prarodičích ‚plný Žid‘ Josef Brumlík prozíravě opustil protektorát Čechy a Morava,^{4,5} ne však hned do Mexika ani do USA (jak se nejednou dočítáme), nýbrž nejprve do Paříže.^{4-6,13} Tam v letech 1939–1940 pracoval u badatele v oblasti vrozených srdečních nemocí i významu krevního tlaku při nemocích srdce a cév Charlese Laubryho² a přátelil se s objevitelem pravé polycytemie Loui-sem Henrim Vaquezem² (u nás často, leč mylně psaným ‚Vacquez‘ či ‚Vasquez‘). Od února 1940 působil Brumlík v pařížském Československém národním výboru⁴⁻⁶ jako vedoucí kulturní propagandy při Správě informační služby.⁴

Jako první pak 2. 5. 1940 v Paříži vyšetřil bolestmi v pravém podbřišku trpící 25letou skladatelku a dirigentku Ví-

těžslavu Kaprálovou devět dní po jejím sňatku se synem Alfonse Muchy Jiřím; tehdy stanovil prvotní, teprve v jeho dopise muzikologu Mihulemu (20. 8. 1973) zaznamenanou diagnózu tuberkulózy slepého střeva.²⁵ Krátce před vstupem wehrmachtu do Paříže byla geniální ‚Vitulka‘ 20. 5. 1940 z tamní Vaugirardské nemocnice převezena manželem do jihofrancouzského Montpellieru, kde 16. 6. 1940 zemřela.²⁵

Přednosta kardiologie v mexické nemocnici a předák Čs.-mexické asociace; pacient Edvard Beneš

V srpnu 1940⁴⁻⁶ opustil Brumlík poraženou Francií a přes Lisabon i Evropu, aby účinně podporován přítelem Chávezem^{5,6} našel útočiště v Mexiku,^{4-6,13,23} získal mexické občanství,³ v hlavním městě Ciudad de México³⁻⁵ se stal přednostou kardiologie ve všeobecné nemocnici⁶ a s Chávezem se podílel na výzkumu (Contribución al estudio del síndrome de Wolff, Parkinson y White. *I Reunión cardiológica interamericana*, 1944, s Chávezem Sánchezem a Sodím Pallarésem). V kolonii našich exulantů zaujal brzy vlivné postavení: byl zvolen místopředsedou Československo-mexické asociace (1942) a udržoval spojení s londýnskou exilovou vládou.²⁶ Československý prezident v exilu Edvard Beneš při návštěvě USA na jaře 1943 požádal, aby Brumlík z Mexika přicestoval a vyšetřil ho pro potíže plynoucí z psychické zátěže státnickými úkoly uprostřed války.³

Spoluzakladatel (nikoli ředitel!) Národního ústavu kardiologie v Mexiku

Na žádost mexické vlády³ se Brumlík podílel na Chávezově projektu založení a budování Národního ústavu kardiologie v hlavním městě Ciudad de México.^{3,4,12} Předsálil posluchárny tohoto prvního specializovaného kardiologického ústavu na světě (1944)^{6,27} zkrášlil velký muralista Diego Rivera dvěma rozměrnými freskami (*Dějiny kardiologie I, II*) s výstižnými portréty půlstovky průkopníků oboru, mezi nimiž jsou v našem písemnictví obvykle identifikováni tři rodáci z Čech – fyziolog původem z Libochovic Jan Evangelista Purkyně (objevitel subendokardiálních vláken převodního systému srdečního), patolog z Hradce Králové Karel Rokitský (jenž probádal anatomii defektů síňové a komorové přepážky) a internista z Plzně Josef Škoda (autor průlomového pojednání o poklepu i poslechu),^{6,22} zatímco Riverou neméně věrně zpodoběný čtvrtý rodák z Čech – experimentální patolog z Prahy Samuel Siegfried Karl von Basch (vynálezce sfygmomanometru) – zůstává v naší literatuře nepovšimnut.

V mexickém Národním ústavu kardiologie dosáhl spoluzakladatel ‚José‘ Brumlík pozice představeného lékařských rezidentů^{3,6} a stipendistů;⁶ oproti mínění vládnoucímu v českém písemnictví se však ředitelem ústavu nestal: během posledních 35 let jeho života (1944–1979) se v této nejvyšší funkci v plynulé posloupnosti vystřídal Ignacio Chávez (1944–1961), Salvador Aceves (1961–1965), Manuel Vaquero (1965–1971), Jorge Espino Vela (1971–1975) a v novostavbě ústavu znovu Ignacio Chávez

(1975–1979),²⁷ kdežto Brumlík už v roce 1944 odešel z Mexika do USA.

Čs. zástupce v UNRRA, ‚instruktor‘ a ‚assistant professor‘ na Newyorské univerzitě

V květnu 1944,^{4,5} poté, co spolupráci s přítelem Ignaciem uzavřel společnou kazuistikou (Sobre un caso extraordinario de parálisis auricular permanente con degeneración del nódulo de Keith y Flack. *Arch Inst Cardiol Mex* 1946;16:159–181, s Chávezem Sánchezem a Sodí-Pallarésem), přesídlil Brumlík do New York City,^{4,5,13} aby tam jako československý zástupce působil ve výboru⁴ UNRRA.⁴⁻⁶ Po nabytí lékařského osvědčení ve státě New York (1945) byl jmenován ‚instruktorem‘ klinické medicíny Lékařské školy Newyorské univerzity,³ v lednu 1946 začal přednášet a od 22. 1. 1946 pracoval na klinice.^{4,5} Za ČSR jako jeden z 11 zakladatelských států⁶ podepsal zakládací listinu Mezinárodní kardiologické společnosti (1946).^{5,6} Po krátké návštěvě Prahy⁵ byl 9. 11. 1946 jmenován zatímním přednostou^{2,4,5} a 12. 5. 1948 přednostou pražské univerzitní polikliniky,^{2,4-6} pokaždé *in absentia*.^{4,5} Za pobytu v Praze prožrel, kam ČSR pod komunistickým panstvím spěje, a s rodinou i soukromou sbírkou obrazů českých malířů se vrátil za moře⁶ působit jako ‚assistant professor‘ na Newyorské univerzitě (1948).^{3,6}

V Praze sesazen, v Americe ztratil syna, u otevření ÚCHOK chyběl

11. 1. 1949^{4,5} byl v Praze zbaven vedení polikliniky i práva přednášet.⁴⁻⁶ V New Yorku pak 26. 6. 1949 tragicky zemřel mladší syn Vojtěch, šestnáctiletý student střední školy v Little Falls v newjerseyském okrese Passaic.²⁸ A otevřením Ústavu pro choroby oběhu krevního (ÚCHOK) v Praze (1951)²² se letité Brumlíkovo přání splnilo – v jeho nepřítomnosti.

Newyorský spolupracovník Kossmann o Brumlíkovi

Charles E. Kossmann, spoluautor četných elektrokardiografických publikací z přelomu 40. a 50. let (An analysis of causes of right axis deviation based partly on endocardial potentials of the hypertrophied right ventricle. *Am Heart J* 1948;35:309–335. – Variability of endocardial potentials of the right ventricle. *Am Heart J* 1949;37:644. – Anomalous atrioventricular excitation produced by catheterization of the normal human heart. *Circulation* 1950;1:902–909. – Intracardiac and intravascular potentials resulting from electrical activity of the normal human heart. *Circulation* 1950;2:10–30. – Frontal and sagittal electrocardiograms of normal and hypertensive subjects during an experimentally produced phase of lowered blood pressure. *Circulation* 1952;5:712–724), editor sborníku *Advances in electrocardiography* (New York: Grune & Stratton, 1958) se dvěma Brumlíkovými příspěvky (Principles of electrocardiographic interpretation in congenital heart disease. – The sinoatrial node, the atrioventricular node, and atrial dysrhythmias) vylíčil kolegu Josefa slovy: „Skromný,

důstojný, laskavý, idealistický, schopný, vzdělaný, zapálený, loajální a nade vše humánní. A právě lidskost v péči o nemocné v období, kdy technologické pokroky ohrožovaly a stále ohrožují – a vlastně stírají – podstatnou složku lékařovy péče o nemocného člověka, vnesl do výuky na New York University. Ať to byl chudý pacient na kardiologické klinice Bellevue Hospital, nebo velký podnikatel či snad dokonce vládní činitel, Joe Brumlík se k němu choval vždy stejně – se soucinnou starostí o nemocného člověka pečlivě uvažoval o nejvhodnějším způsobu léčby.“⁶

Přátelé Frances Ježková a Jiří Voskovec

V Brumlíkově newyorské domácnosti přátelsky vypomáhala Frances, vdova po velkém skladateli Jaroslavu Ježkovi.²⁹ A Jiří Voskovec, další člen téhož kroužku přátel, po sebevraždě Ernesta Hemingwaye (2. 7. 1961) píše z New Yorku Janu Werichovi: „Je to děsná škoda a tragédie, že se Hemingway zastřelil. Pepík Brumlík tvrdí, že to má na svědomí Mayo Clinic, blbý to t.zv. specialista na hypertension, čili zvýšený krevní tlak. Američtí dogmatisté v tom oboru snižují lidem krevní tlak surovými drogami, které mají děsně depresivní „side-effects“. Hemingway se tomu podrobil a v nějaké takové depresi se bouchnul. Brumlík tvrdí, že nebejt toho blbého léčení, moh' bejt šťastnej a plodnej eště aspoň deset, patnáct let, tlak netlak. Relata medicinata refero.“³⁰

Závěr kariéry a života

Josef Brumlík, od r. 1959 ‚associate professor‘ Newyorské univerzity, pracoval v manhattanských nemocnicích (Bellevue, Lékařské středisko Newyorské univerzity, k poslední též nemocnice sv. Kláry)³ s vytrvalým zaujetím pro svá životní témata, mimo jiné vrozené srdeční vady (Situs inversus, subaortic and subpulmonic stenosis, ventricular septal defect, and single coronary artery. *Chest* 1976;70:391–393, s Kleinfeldem a Rozanskim). Na pozvání od mexického prezidenta se v Ciudad de México účastnil otevření novostavby kardiologického ústavu (1975)³ staronovým ředitelem Ignaciem Chávezem.²⁷ Zanedlouho pak Brumlík, o 13 dní starší než mexický přítel a stejně jako on činný do úmuru, prodělal několik srdečních infarktů, než 29. 4. 1979^{4–6,29} na svém pracovišti v newyorské nemocnici⁶ Cháveze ve skonu o 75 dní předešel.

Pozůstalí

Starší syn Jiří (v Americe George Charles), od r. 1970 ženatý s Aline, adoptivní dcerou proslulého českého i francouzského malíře Josefa Šímy,⁶ se pak přestěhoval s manželkou do jiného domu, zakrátko v jejich nepřítomnosti zasaženého bleskem, jenž převážnou část otcovy sbírky obrazů Josefa Čapka, Václava Rabase, Vlastimila Rady a Františka Tichého požárem zničil.⁶ Smrt Jiřího (13. 5. 1994 Little Falls, New Jersey, USA) přežila jeho matka Ludmila Brumlíková o víc než rok: zemřela v newjerseyském Montclairu v červenci 1995.²⁰

MUDr. Pavel Čech,

Kabinet dějin lékařství, 3. lékařská fakulta
Univerzity Karlovy, Praha, e-mail: pavel.cech@lf3.cuni.cz

Literatura

1. Archiv Univerzity Karlovy, inv. č. 4, Matrika doktorů české Karlo-Ferdinandovy univerzity / Univerzity Karlovy (IV., 1917–1921):1981,1982.
2. Janoušek S. Doc. Dr. Josef Brumlík pedesátníkem. *Čas Lék Čes* 1947;86:127.
3. Anonym. Obituary: Joseph V. Brumlík. *East Central Europe* 1979;6:127–129.
4. Biografický slovník pražské lékařské fakulty I. Praha: Univerzita Karlova, 1988:161–162, II. Praha: Univerzita Karlova, 1993:148–149.
5. Svobodný P. Brumlík, Josef. In: Biografický slovník českých zemí 7, Praha: Libri, 2007:223–224.
6. Houdek F. Štika české meziválečné kardiologie. *Kap Kardiol* 2009;1:77–78.
7. Rabas J. Kardiolog a přítel umělců Josef Brumlík. *Cor Vasa* 1995;37:K65–K66.
8. Anonym. Ustavení Československé kardiologické společnosti. *Prakt Lék* 1929;9:893.
9. Anonym. Ustavující valná hromada Československé kardiologické společnosti v Praze. *Čas Lék Čes* 1930;69:34.
10. Aschermann M, Widimský J. 80. výročí založení Československé a České kardiologické společnosti. *Cor Vasa* 2009;51:664–669.
11. Fejfar Z. Doc. MUDr. Josef Brumlík (* 18. 1. 1897, Rokycany; † 22. 4. 1979, New York). První jednatel Československé kardiologické společnosti (1929–1938). *Cor Vasa* 1995;37:K61–K62.
12. Widimský J. Historie České kardiologické společnosti a hlavní mezníky kardiologie. *Cor Vasa* 2015;57:254–262.
13. Hrachová H. Věra Brumlíková Černá. *Rokycanské noviny* 2019;17:4.
14. Brumlík H. MUDr. Ignaz Brumlík, k. k. Oberbezirksarzt i. P., am 14. August verschieden ist... Rokytzan, 17 August 1915. Navštíveno: 1. 1. 2022. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Ignaz-Brumlík/6000000020386674388>.
15. Schoenberg R. MUDr. Ignaz Brumlík. Navštíveno: 1. 1. 2022. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Ignaz-Brumlík/6000000020386674388>.
16. Kornfeld R. Josef Vojta Brumlík. Navštíveno: 1. 1. 2022. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Josef-Brumlík/600000002111735133>.
17. Kitlar T. JUDr. František Ulrich. Navštíveno: 1. 1. 2022. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/František-Ulrich/60000000107502800996>.
18. Národní archiv, Policejní ředitelství I, konškrípce, karton 54, obraz 147.
19. Říha J, ed. Zdravotnická ročenka Československa. Praha: Piras, 1938;10:195,234,595.
20. Anonym. Josef Vojta Brumlík. Navštíveno: 1. 1. 2022. Dostupné z: <https://www.wikitree.com/wiki/Brumlík-1>.
21. Fejfar Z. a kol. Česká kardiologie a kardiologové. Praha: Galén, 2001:41,44,47,53,85,141,251.
22. Widimský J Sen, Widimský P. History of the Czech Society of Cardiology. *Eur Heart J* 2013;34:1946–1947.
23. Gregor P, Čech P, Widimský P. History of cardiovascular research at the Charles University. *Eur Heart J Suppl* 2020;22 Suppl F:F1–F5.
24. Indrová Z. Autocenzura v díle Vítězslava Nezvala v padesátých letech. Olomouc: Univerzita Palackého 2014:54,60.
25. Hartl K, ed. Kauza Kaprálová v dobové korespondenci a dokumentech. Toronto – Praha: The Kapralova Society & Nakladatelství Klíč, 2021:9,11,14.
26. Trojanová M. Časopis El Checoslovaco en México v letech 1942–1945. Praha: Univerzita Karlova, 2011:52–53, 61–62,97.
27. Anonym. Instituto Nacional de Cardiología – Wikipedia, la enciclopedia libre. Navštíveno: 1. 1. 2022. Dostupné z: https://es.wikipedia.org/wiki/Instituto_Nacional_de_Cardiología.
28. Anonym. Czech boy, 16, dies in plunge. *Daily News from New York*, June 26, 1949:368.
29. Brumlík Josef V, et al., Lidé a Databáze pramenů Institutu B. Martinů. Navštíveno: 1. 1. 2022. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_index/page:4.
30. Voskovec J, Werich J. Korespondence 1. Praha: Akropolis, 2007:343.